

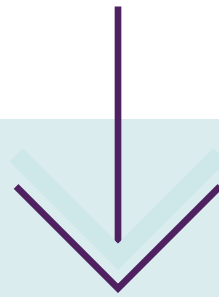
Grundskole

Ta' en snak om undervisningsmiljøet

dansk
center for
undervisningsmiljø
viden til praksis

Hvad skal vi bruge værktøjet til?

Dette værktøj er til dig, som er undervisningsmiljørepræsentant (UMR) i grundskolen og skal give inspiration til arbejdet med undervisningsmiljøet. Værktøjet kan anvendes med elevrådet eller i relevante sammenhænge med andre elever. Formålet er at starte en dialog omkring forbedringsmuligheder i undervisningsmiljøet og finde ud af, hvordan I, som elever, ønsker at arbejde med undervisningsmiljøet på jeres skole.

Værktøjet består af to dele

1. dialogøvelser, som kan gennemføres på ca. 40 minutter
2. brainstorm og handlingsplan, som kan gennemføres på ca. 20 minutter

Vi håber, at værktøjet kan inspirere jer til at skabe bedre og mere elevinddragende undervisningsmiljøer på skolen. Tak til Danske Skoleelever, som har været med til at kvalificere materialet.

Rigtig god fornøjelse.

Sådan gør I

Indkald elevrådet eller en relevant gruppe elever (4-10 stk. fra forskellige årgange og klasser) til et møde, hvor I skal drøfte, hvordan I som elever gerne vil forbedre undervisningsmiljøet på skolen. Afsæt en time til mødet. Undervisningsmiljørepræsentanterne fungerer som mødeledere og gennemfører del 1 og 2 i rækkefølge.

Dialogøvelse (ca. 40 minutter)

Øvelsen består af

Forskellige kort, som på hver sin måde handler om undervisningsmiljøet. På kortets ene side er beskrevet en case, og på den anden side finder I en række spørgsmål, som kan guide en snak om forbedringsmuligheder i jeres eget undervisningsmiljø. Hver case beskriver både en konkret udfordring i undervisningsmiljøet og et bud på en løsning.

Sådan gør I

- Spred kortene på bordet så case-beskrivelsen vender opad.
- Giv mødedeltagerne ca. et minut til at overveje, hvilken case de vil starte med at drøfte.
Hvis I er mere end 5 deltagere, så lav to eller flere grupper, som hver skal vælge en case.
- En person læser casen højt, hvorefter I bruger ca. et minut til at summe over casen.
- Udpeg en deltager, som skal notere det, der bliver sagt.
- Læs dialogspørgsmålene på kortets anden side og diskuter svarmuligheder i gruppen.
Notér, hvis I får ideer, til noget I kan gøre på jeres egen skole.
- Tag evt. nye 'runder' med nogle af de andre kort.

Jeres ideer og videre proces (ca. 20 minutter)

Brainstorm

I løbet af Del 1 kan det være, at I er kommet i tanke om noget, som I gerne vil forbedre i jeres eget undervisningsmiljø. Brug nedenstående øvelse til at tømme hovederne for ideer.

1. **Brainstorm i 5 minutter.** Hver deltager starter med at skrive ideer til, hvad de hver især gerne vil forbedre i undervisningsmiljøet på skolen. Hver idé skrives ned på en seddel eller post-it. Kig evt. i casene fra Del 1 for yderligere inspiration.
2. **Kobling i 2 minutter.** Alle har to minutter til at præsentere deres ideer. Sørg for, at alle ideer skrives op eller lægges synligt på bordet. Når alle har præsenteret deres ideer, skal I se, om nogle af ideerne er gentagende eller overlapper, og læg i så fald ideerne sammen, så I til slut har en række forskellige bud på forbedringer.
3. **Udvælgelse.** Når alle de forskellige bud på forbedringer er listet op, får hver deltager mulighed for at stemme på 3 ideer (f.eks. ved at sætte en prik ud for ideen). Her kan det være værd at overveje, hvor realistisk det er, at ideen bliver gennemført, og hvorvidt ideen kan være med til at forbedre undervisningsmiljøet. Udvælg de ideer, der har fået flest prikker.

Handlingsplan

I har nu nogle ideer til forbedringer af jeres undervisningsmiljø. Nu skal I lave en plan for, hvordan I kommer videre fra de udvalgte brainstormidéer til konkrete handlinger. Udfyld nedenstående handlingsplanen for de ideer, I har valgt at gå videre med.

Nutid	Fremtid	Hvad	Hvem	Hvornår
Beskriv så præcist som muligt den udfordring i undervisningsmiljøet, som I ønsker at arbejde med.	Beskriv så præcist som muligt, hvordan I forestiller jer, at det skal være, når problemet er løst.	Beskriv, hvad I mener, der skal til, for at det bliver bedre? Noter de indsatser og løsninger, som I vil gå videre med. Der kan godt være flere løsninger til ét problem.	Sæt navn på, hvem der skal sørge for, at de forskellige tiltag bliver til noget.	Anfør tidspunkt/periode for, hvornår det skal udføres.
		1. 2. 3.	1. 2. 3.	
		1. 2. 3.	1. 2. 3.	
		1. 2. 3.	1. 2. 3.	
		1. 2. 3.	1. 2. 3.	
		1. 2. 3.	1. 2. 3.	

HUSK!

Følg op på aftalerne fra mødet. • Tal med ledelsen/arbejdsmiljøgruppen om de emner, I har talt om på mødet og involver dem i det videre arbejde.

BAGGRUNDSVIDEN

Elever har ifølge undervisningsmiljøloven ret til at vælge to undervisningsmiljørepræsentanter (UMR) pr arbejdsmiljøgruppe på skolen. Skoleledelsen har pligt til at informere eleverne om deres ret til at vælge UMR. Ofte vælges UMR gennem elevrådet.

UMR skal være elevernes stemme i emner omkring undervisningsmiljøet og fungerer samtidig som bindeled imellem skolens ledelse og eleverne i sager, der vedrører undervisningsmiljøet.

Helt konkret har UMR ret til at deltage, når arbejdsmiljøgruppen mødes og behandler spørgsmål, som vedrører undervisningsmiljøet.

Som UMR har du også ret til at blive inddraget i skolens undervisningsmiljøvurdering (UMV). Det er lovpligtigt for skolerne at lave en UMV hvert tredje år, eller når der sker ændringer i undervisningsmiljøet. En UMV består af en undersøgelse af undervisningsmiljøet og en plan med indsatser for, hvordan undervisningsmiljøet forbedres.

Hvad fungerer godt? Hvor skal der ske forbedringer, og hvordan gøres det i praksis?

Hvis du vil vide mere, så besøg dcum.dk/grundskole

Fra not til flot

– indretning set fra elevernes stol

Case
#1

Elevrådet og undervisningsmiljørepræsentanterne havde lagt mærke til, at en af skolens fløje aldrig blev brugt. De tog billeder af området og snakkede med andre elever om det. De fandt ud af, at eleverne syntes, at området var koldt og kedeligt indrettet.

Elevrådet og UMR gik derefter til skolens ledelse med ideer og forbedringsforslag til, hvordan området kunne gøres mere inspirerende, anvendeligt og hyggeligt.

UMR foreslog, at der kom et par bløde sofaer ind, og at eleverne fik lov til at være med til at dekorere området med nogle inspirerende citater malet på væggene.

Dialogspørgsmål

- Hvilken betydning har det at have nogle behagelige og inspirerende fysiske rammer, når man går i skole?
- Hvis I skulle ændre noget ved de fysiske rammer på jeres skole, hvad skulle det så være?
- Koster forbedringer af undervisningsmiljøet altid penge? Hvad kunne I gøre, hvis det ikke måtte koste penge?
- Hvad kan UMR gøre for at sikre, at skolens ledelse er med på deres ideer?

Klamme toiletter

Case #2

I en spørgeskemaundersøgelse kom det frem, at mange elever var utilfredse med toiletforholdene. UMR gik herefter i dialog med forskellige elever på skolen, og her kom det bl.a. frem, at flere oplevede, at det lugtede af tis, og der manglede hygiejneposer på flere af skolens toiletter.

UMR fortalte skolens ledelse om elevernes oplevelser. Skoleledelsen anerkendte problemet, og det første initiativ blev et nudging-tiltag, hvor man ved at sætte små målskiver i toiletkummerne ville motivere eleverne til at 'ramme rigtigt', og derved forbedre lugten.

Nudging er, når man opfordrer nogen til at gøre noget bestemt uden at fratage dem det frie valg. Det kan f.eks. være, at man gerne vil have folk til at smide deres skrald i skraldespanden, sortere skraldet eller spise sundere.

Dialogspørgsmål

- Hvilken rolle spiller UMR her?
- Hvilke fordele og ulemper er der ved at bruge spørgeskema til at kortlægge undervisningsmiljøet?
- Hvordan kan I inddrage andre elevers meninger og ideer?
- Hvor kan nudging-tiltag være med til at forbedre undervisningsmiljøet på jeres skole?

Affald og oprydning

Case #3

På en skole var der problemer med, at der ofte lå affald både ude og inde. Arbejdsmiljøgruppen inviterede UMR til et møde om, hvordan de sammen kunne gøre noget ved udfordringen.

Arbejdsmiljøgruppen foreslog at indføre en række nudging-tiltag på skolen. UMR var også med til at finde ud af, hvad der skulle få eleverne til at huske at bruge skraldespandene (skraldespande med lyd, sjove billeder eller noget helt andet).

Derudover indkøbte skolen gribearme og affaldssække, så alle elever og lærere hver onsdag skulle ud og samle affald i 10 minutter.

En arbejdsmiljøgruppe har med de daglige arbejdsmiljøopgaver at gøre i forbindelse med skolens ansattes arbejdsmiljø. I arbejdsmiljøgruppen sidder skolens ansatte og skoleledelse.

Dialogspørgsmål

- Hvis ansvar er det, at skolen er ren og opryddet?
- Hvilket ansvar har UMR i den sammenhæng?
- Hvordan kunne I forestille jer at håndtere udfordringer med rod og affald på jeres skole?
- Hvilke problemer kan opstå i denne situation?
- Hvordan kan man sikre, at elever får lyst til at hjælpe med at forbedre undervisningsmiljøet?

Præstationspres

Case #4

På en skole viste trivselsmålingen, at et flertal af eleverne i perioder følte sig pressede. UMR besluttede sig for at gå til elevrådet og foreslog at brainstorme på ideer til, hvordan de ønskede at arbejde med præstationskulturen på skolen. De besluttede at tage det op med ledelsen og fik lavet en tema-dag for alle elever med fokus på forventninger og præstationspres.

Hver klasse skulle efterfølgende arbejde videre med, hvordan de ville sikre, at eleverne kunne føle sig trygge og turde fejle. En klasse aftalte bl.a., at de ville fejre det at begå fejl, så hver dag sluttede de af med, at eleverne skulle nævne en fejl eller udfordring, de havde stået overfor den dag.

Dialogspørgsmål

- Hvorfor kan en undervisningskultur præget af præstationspres være dårligt for læringen?
- Hvordan arbejder I med præstationspres på jeres skole?
- Hvad kan UMR gøre for at være med til at forebygge en negativ præstationskultur?

Opførsel i skolegården

Case #5

En skole skulle renovere deres skolegård. Derfor tog UMR rundt i klasserne for at få elevernes input til, hvordan "den gode skolegård" skulle se ud. Her kom det dog også frem, at en del elever på 4. årgang ikke turde være på klatrestativet i skolegården. Det skyldtes, at nogle elever fra 7. årgang ofte kom og generede dem. På baggrund af denne nye viden fra UMR tog lærerne sagen op.

Det viste sig, at de ældre elever måske mest af alt kedede sig i frikvartererne, og at de yngre elever nemt blev skræmt af de ældre elever, som de ikke kendte. Sammen blev de enige om, at flere elever fra 7. årgang med jævne mellemrum skulle komme og arrangere aktiviteter og lege i frikvartererne for de yngre elever, så de fik noget at være fælles om.

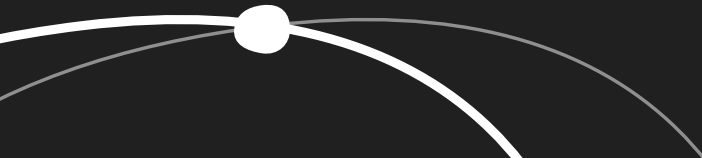
Dialogspørgsmål

- Hvad er den gode skolegård for jer?
- Oplever I, at der er rart at være for alle i jeres skolegård/ udearealer? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvis I som UMR hørte om en lignende situation, hvor nogle elever generede andre, hvad ville I så gøre?
- Har I andre ideer til, hvordan man kan skabe en god kultur og opførsel i skolegården?

Koncentrationsbesvær

Case #6

På en skole viste den årlige trivselsmåling, at mange elever havde svært ved at koncentrere sig i timerne. Skolens ledelse besluttede sammen med UMR at mødes med en række elever for at blive klogere på resultaterne. På mødet kom det frem, at mange elever havde svært ved at koncentrere sig, når de skulle sidde stille i lang tid, og når de ikke havde indflydelse på undervisningens form eller indhold. På baggrund af den nye viden indførte skolen mere fysisk aktivitet i alle fag med små aktive pauser, 'walk and talks', i stillesiddende fag og plads til, at eleverne i større grad kunne sætte deres præg på undervisningen.

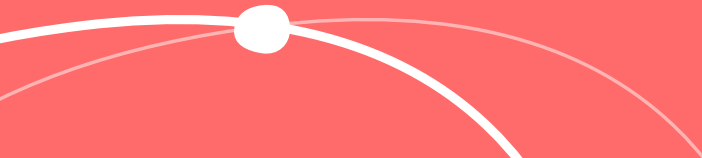
Dialogspørgsmål

- Hvilken rolle spiller UMR i den her situation?
- Er det vigtigt for undervisningsmiljøet, at alle elever kan være med til at præge undervisningen? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvad ville I gøre, hvis I fandt ud af, at flere elever havde svært ved at koncentrere sig i skolen?

SoMe adfærd

Case #7

En elev henvendte sig til UMR, fordi han oplevede, at der blandt skolens elever var hemmelige grupper på et socialt medie, som indeholdte hadefuldt og grænseoverskridende indhold. UMR tog emnet op med elevrådet og skoleledelsen. I fællesskab planlagde de en temadag om adfærd på sociale medier for alle elever. På temadagen satte de fokus på samtykke, problemstillinger ved digitale fodspor og hvordan online kommunikation har betydning for fællesskabet i klassen samt på tværs af klasser og lovgivningen på området.

Dialogspørgsmål

- Hvordan påvirker adfærd på sociale medier jeres undervisningsmiljø?
- Hvad kan man som UMR gøre for at sætte fokus på et godt miljø på sociale medier?
- Hvordan kan I sikre, at et godt miljø på sociale medier bliver en del af jeres hverdag på skolen?
- Hvis I skulle være med til at planlægge en temadag, hvad skulle den indeholde, og hvad ville det kræve?

Luftkvalitet og temperatur

Case
#8

UMR fik en henvendelse fra en gruppe elever, der ofte oplevede hovedpine på grund af dårlig luftkvalitet i lokalerne. Da problemet også gælder lærernes arbejdsmiljø, tog UMR emnet op på et møde med arbejdsmiljøgruppen for i fællesskab at finde en løsning på problemet. UMR problematiserede, at nogle elever klagede over, at de begyndte at fryse, når der blev luftet ud i klasserne.

På baggrund af mødet besluttede ledelsen, at der skulle luftes ud i alle klasser imellem timerne, så man på den måde tog mest muligt hensyn til eleverne. Beslutningen blev meldt ud til alle medarbejdere og elever på skolen.

Et godt indeklima handler om at have det godt i klassen, det gælder både i forhold til lyde, lys, lugte, luftkvalitet og temperatur. Alle disse parametre kan desuden påvirke hinanden.

Dialogspørgsmål

- Giv eksempler på, hvordan elevers undervisningsmiljø overlapper med læreres arbejdsmiljø?
- Hvad har ledelsens opbakning af betydning i casen?
- Kender I til udfordringer med indeklimaet på jeres skole?
- Hvad kan I gøre for at sikre et bedre indeklima på jeres skole?

UM sprint

– elevernes ideer til arbejdet med undervisningsmiljøet

På en skole besluttede de at gentænke arbejdet med den obligatoriske undervisningsmiljøvurdering. For at sikre inddragelse og ejerskab blandt eleverne arrangerede ledelsen sammen med UMR en dag, der handlede om forbedring af undervisningsmiljøet.

Alle elever blev inviteret til arrangementet og inddelt i grupper. Hver gruppe skulle komme med løsningsforslag til at forbedre fællesskabet på skolen og skabe et godt undervisningsmiljø. Det blev til et stort antal ideer, som de efterfølgende arbejdede videre med og fik reduceret til 10 konkrete forslag. Et dommerpanel bestående af UMR og ledelsen kårede de bedste forslag, som der blev arbejdet videre med.

Dialogspørgsmål

- Hvorfor er det en god ide at arbejde på denne måde med undervisningsmiljøet?
- Hvad kan ulempen være ved at arbejde på denne måde med undervisningsmiljøet?
- Hvad skal der til for, at der kan blive afholdt et undervisningsmiljøsprint på jeres skole?
- Hvad kunne være forbedringsforslag til et godt undervisningsmiljø på jeres skole?